

วัฒนธรรมการอ่านกับวิถีชีวิตวิเคราะห์ของคนไทย

วิลาวัลย์ มิตรกุล

จากข้อมูลสถิติพบว่า การอ่านหนังสือของประชาชนในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน และประเทศที่ประชากรมีการอ่านหนังสือมากจะมีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศนั้นในหลาย ๆ ด้านตามมา ในปัจจุบันจึงปรากฏมีการศึกษาถึงอัตราการอ่านหนังสือของประชากรกันมาก และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาได้สะท้อนถึงวิถีชีวิตตลอดจนวิถีคิดของประชากรในสังคมนั้น ๆ และสามารถนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในหลายด้าน

ความเป็นมาเกี่ยวกับการอ่านหนังสือของคนไทย

ประชาชนชาวไทยแต่เดิมนั้นไม่คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือ แม้ว่าจะมีการประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัยแล้วก็ตาม อนุমানได้ว่าหนังสือไทยก็ยังไม่แพร่หลายและนำมาอ่านอย่างเป็นระบบ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาการเขียนและอ่านหนังสือจะมีอยู่แหวดวงจำกัด คือ อยู่ในหมู่ชนชั้นสูง และพระสงฆ์ชั้นสูงเท่านั้น และวิธีผลิตหนังสือใช้วิธีคัดลอกเป็นหลักซึ่งยากและใช้เวลาคัดลอกยาวนาน

ในสมัยก่อนคนสามัญชนคุ้นเคยกับการฟังและการจดจำมากกว่าการอ่านด้วยตัวเอง จะเห็นได้จากการนั่งฟังพระสงฆ์สวดและสั่งสอนธรรม ผู้เตรียมเนื้อหาบทเทศน์คือพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงเป็นผู้รู้ในสังคมไปโดยปริยายเพราะเหตุต้องค้นคว้าเนื้อหาทางธรรมมาสั่งสอน ชาวบ้านนั้นเป็นเพียงผู้ฟังและจดจำคำเทศน์ที่ประทับใจนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนนำไปสอนลูกหลานก็ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ได้ฟังมาทั้งสิ้น หากพิจารณาถึงลงไปก็จะพบว่าพระสงฆ์เองก็มีความสามารถในการอ่านหนังสือที่แตกต่างไปตามระดับชั้น พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่เท่านั้นที่สามารถอ่านออกเขียนได้ และเป็นผู้กำหนดประเด็นเนื้อหาบทเทศน์การสอน ส่วนพระสงฆ์ชั้นผู้น้อยก็ไม่ได้ต่างจากชาวบ้านคือไม่สามารถอ่านได้ แต่ใช้การจดจำจากพระชั้นผู้ใหญ่มาสอนต่ออีกทอดหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านภาษาบาลีพระสงฆ์ชั้นผู้น้อยแม้จะได้เรียนหลักการอ่านบาลีมาบ้างก็ตาม แต่การสวดนั้นก็ใช้การท่องจำมากกว่าการอ่านอย่างจริงจัง

ในด้านการบันเทิงของชาวบ้านก็เช่นเดียวกัน ศิลปินพื้นบ้านใช้การจดจำในเนื้อร้องทำนอง และนำมาร้องบ่น ๆ จนเกิดเป็นความชำนาญ จำอวดก็ใช้หลักการเช่นเดียวกัน คือฝึกฝนการพูดตกเป็นเรื่อง ๆ บ่น ๆ จนเกิดความชำนาญสามารถสอได้สออารมณ์ตกของผู้แสดงเองได้ในภายหลัง ทำให้ผู้ชมรู้สึกสนุกสนานและรู้สึกเป็นธรรมชาติ แม้กระทั่งในยุคสมัยหลัง ๆ มา นี้ ก็ยังมีนักร้องเพลงลูกทุ่งหญิงที่มีชื่อเสียงของประเทศ คือพุ่มพวง ดวงจันทร์ นับเป็นนักร้องที่ประสบความสำเร็จในอาชีพนักร้องมากที่สุดในยุคหนึ่ง เธอสามารถขับร้องเพลงได้อย่างลึกซึ้งกินใจผู้ฟัง

และเพลงที่บันทึกแผ่นเสียงก็มีมากมายนับพันเพลง แต่สังคมได้รับทราบในภายหลังที่นักร้องผู้นี้เสียชีวิตไปแล้วว่า เธอเป็นผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก เพลงที่ร้องทั้งหมดต้องใช้การท่องจำและสร้างอารมณ์กับเนื้อหานั้นสามารถขึ้นไปแสดงบนเวทีได้อย่างซาบซึ้ง กรณีนี้เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตอย่างชัดเจน ว่าเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับการฟังและท่องจำมากกว่าการอ่าน

ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ นักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในยุคปัจจุบันของประเทศไทย ได้กล่าวไว้ว่า “น่าสงสัยว่าการอ่านนั้นไม่ได้มีอยู่ในวัฒนธรรมไทยมาแต่เดิมแล้ว งานเขียนโบราณของเราจำนวนมากนั้น มีไว้อ่านดัง ๆ เช่น ไซ้ขับหรือใช้สวดหรือใช้ประกอบนาฏศิลป์ พูดอีกอย่างหนึ่งคือมีไว้ฟัง ไม่ได้มีไว้อ่าน เนื้อความจึงมีลักษณะเป็น “การเล่า” ไม่ใช่การวิเคราะห์หรือการเสนอความคิดเห็นที่สลับซับซ้อน จึงใช้การเล่นเสียงสัมผัสสระ และสัมผัสอักษรกันแน่นเนี้ย ซึ่งจะได้รสชาติต้องใช้การฟังไม่ใช่การอ่าน ภาษาความเรียงรุ่นแรก ๆ ที่ปรากฏในพระราชพงศาวดาร , ตำนาน และสามก๊ก เป็นต้น ล้วนเป็นการเล่าความทั้งสิ้น”

เทียบเคียงการอ่านหนังสือของคนไทยกับต่างประเทศ

สถิติเกี่ยวกับการบริโภคกระดาษขององค์การยูเนสโกรายงานว่า คนไทยบริโภคกระดาษเพียง 13.1 ตันต่อปี ต่อ 1,000 คน เปรียบเทียบกับประชากรสิงคโปร์หรือฮ่องกง บริโภคกระดาษถึง 98 ตันต่อปีต่อ 1,000 คน ซึ่งนับว่าแตกต่างกันเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ยังมีสถิติเกี่ยวกับจำนวนหนังสือที่อ่าน คนไทยอ่านหนังสือประมาณ 2 – 5 เล่มต่อคนต่อปี ขณะที่ประชากรสิงคโปร์อ่านหนังสือ 17 เล่มต่อคนต่อปี ประชากรเวียดนามอ่านหนังสือ 60 เล่มต่อคนต่อปี และประชากรสหรัฐอเมริกาอ่านหนังสือ 50 เล่มต่อคนต่อปี

สถิติการเข้าห้องสมุดของคนไทย ต่ำกว่าร้อยละ 3 ที่เข้าใช้บริการในห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

จากข้อมูลข้างต้นนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเหตุใดการพัฒนาประเทศของสิงคโปร์ เวียดนาม และสหรัฐอเมริกาจึงมีอัตราสูงกว่าประเทศไทย และทำให้สรุปได้แน่ชัดว่าการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญ

ความหมายของการอ่านหนังสือ

หากมองเทียบเคียงการอ่านหนังสือกับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของปัจเจกบุคคลแล้ว พออธิบายความหมายของการอ่านได้ว่า คือการสร้างองค์ความรู้โดยการอ่านผ่านทางอักษรภาษาจนนำไปสู่ความรู้ที่ลึกซึ้งคิด การเข้าใจเหตุผล และความสามารถในการสังเคราะห์ความรู้ใหม่ ๆ

การอ่านจึงมิได้เพียงแค่อ่านออกเสียงหรืออ่านออกเท่านั้น แต่มีความหมายเชิงลึกไปถึงการสร้างกระบวนการคิด และก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ความหมายในแง่นี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาวิธีคิดของคน และการพัฒนาสังคมส่วนรวม

วัฒนธรรมการอ่านของโลกตะวันตก

จากข้อเขียนของวันชัย ตัน ในหัวข้อวัฒนธรรมการอ่าน ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า การแพร่หลายเกี่ยวกับการอ่านหนังสือเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากการผลิตเครื่องพิมพ์ โลกตะวันตกเป็นผู้คิดค้นระบบการพิมพ์สมัยใหม่ และทำให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านที่แข็งแกร่งของชาวตะวันตก ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ยอดพิมพ์หนังสือของชาวตะวันตกสูงกว่าของไทยหลายสิบเท่ามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ขณะที่โรงพิมพ์แห่งแรกของสยามเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2382 โดยนายแพทย์บรัดเลย์ สมัยรัชกาลที่สาม

การพิมพ์ในโลกตะวันตกเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการพัฒนาศิลปะวิทยาการในยุโรป จนเป็นเหตุให้ประเทศยุโรปในยุคนั้นกลายเป็นประเทศมหาอำนาจในโลกไปในที่สุด เหล่านี้คือพื้นฐานในการพัฒนาประเทศของชาติตะวันตกมาจนถึงปัจจุบัน

ความเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในยุคที่มีสื่อชนิดอื่นทดแทน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าประเทศไทยเริ่มต้นการอ่านอย่างเป็นรูปแบบจากสมัยที่มีการประดิษฐ์เครื่องพิมพ์เมื่อร้อยกว่าปีมาแล้วนั้น วัฒนธรรมการอ่านของคนไทยไม่ได้แข็งแกร่งมากนัก คงจำกัดอยู่ในหมู่นักชั้นสูงของสังคมเท่านั้น หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ.2475 ส่งผลให้การศึกษาได้แพร่ขยายออกไป จนมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในประเทศ การพิมพ์หนังสือตำราเรียนได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ การพิมพ์หนังสือได้แบ่งประเภทไปตามความสนใจของผู้อ่าน เช่น หนังสือนิยาย หนังสือการ์ตูนของเด็ก ๆ เป็นต้น

แต่เมื่อมีการแพร่ภาพโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง กลับกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเดิมทีเดียวประชากรชาวไทยคุ้นเคยกับการฟังและการเล่าให้ฟังมากกว่าการอ่านด้วยตนเอง เมื่อมีวิทยุกระจายเสียงซึ่งมีคนเล่าให้ฟัง หรืออ่านให้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโทรทัศน์ซึ่งมีทั้งภาพและเสียง ทำให้คนไทยหันมาฟังอีกครั้งหนึ่ง จนเกิดวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมาแทนวัฒนธรรมการฟังและเล่า คือวัฒนธรรมการดู

ในประเทศตะวันตกเองก็ได้รับผลกระทบจากโทรทัศน์ด้วยเช่นเดียวกัน แต่เนื่องจากว่าโลกตะวันตกมีวัฒนธรรมการอ่านที่แข็งแกร่งอยู่ก่อนหน้าแล้ว จึงยังทำให้ประชากรยังคงนิยมอ่านหนังสืออยู่เช่นเดิม

หากพิจารณาเกี่ยวกับการชมโทรทัศน์ และการฟังวิทยุแล้วจะเห็นได้ว่า สื่อทั้งสองชนิดไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ได้เท่ากับการอ่าน ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์ได้เสนอภาพที่โน้มน้าวให้ผู้ชมคล้อยตาม และทั้งโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงเสนอเนื้อหาผ่านไปอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับเสนอเนื้อหาใหม่เข้ามาแทนที่ ทำให้ผู้ชมผู้ฟังไม่มีเวลาได้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

นิตยสาร First Glimpse รายงานว่า คนไทยคิดอันดับการชมโทรทัศน์ในระดับต้น ๆ ของโลก โดยเฉลี่ยคนไทยชมโทรทัศน์อาทิตย์ละ 22 – 24 ชั่วโมง หรือวันละ 3 ชั่วโมง ซึ่งนับว่าเป็นการใช้เวลาที่สิ้นเปลืองมาก หากพิจารณาลงไปอีกว่าใน 3 ชั่วโมงคนไทยชมอะไรบ้าง ก็คาดพอประมาณได้ว่า เวลาในการชมโทรทัศน์คือช่วงหัวค่ำ เป็นการชมรายงานข่าวประจำวันประมาณ 1 ชั่วโมง และชมละครภาคบันเทิงหลังข่าวอีกประมาณ 2 ชั่วโมง ในการชมข่าวสารอาทิตยพอประมาณได้ว่าเป็นการชมที่เสริมสร้างความรู้อยู่บ้าง แต่การชมละครช่วงหลังข่าวนั้นคงไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงการคิดวิเคราะห์มากนัก

โลกเทคโนโลยีสมัยใหม่กับการอ่านของคนไทย

ในปัจจุบันมีสื่ออีกหลายชนิดเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนไทย อาทิ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ สื่อเหล่านี้ก็ไม่ได้สร้างเสริมให้คนไทยมีวัฒนธรรมการอ่านมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามกลับตอกย้ำในวัฒนธรรมการดูการฟังอยู่เช่นเดิม

ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวไว้ว่าจากการสำรวจสิ่งที่เด็กและวัยรุ่นในเอเชียชอบหรือไม่ชอบ ในนครใหญ่ 29 นคร ใน 14 ประเทศของเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า วัยรุ่นของกรุงเทพฯ นั้นมีชีวิตอยู่ท่ามกลางสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ชอบเล่นอินเทอร์เน็ต ชอบใช้โทรศัพท์มือถือ ชอบฟังวิทยุ ชอบชมโทรทัศน์ ชอบดูรายการกีฬาและดนตรี ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน ชอบเล่นเกมส่ทางจอคอมพิวเตอร์ และส่วนใหญ่ชอบใช้เวลาอยู่คนเดียวมากกว่าสูงถึงกับผู้อื่น

ต่อคำถามที่ว่าอะไรคือสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต? วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ตอบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา และคะแนนสอบคือสิ่งที่สำคัญที่สุดของการศึกษา แต่จากข้อมูลทางสถิติพบว่าเยาวชนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ภาษาที่ใช้ในอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นภาษาของวัยรุ่นที่มุ่งเน้นความรู้สึกทางอารมณ์เป็นสำคัญ วัฒนธรรมตัวเขียนในภาษาเหล่านี้สร้างขึ้นตามการออกเสียงพูด จึงมีเพื่อการฟังมากกว่าการอ่านอย่างจริงจัง อินเทอร์เน็ตจึงไม่ช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาให้กับเยาวชนได้เลย

แม้แต่หนังสือประเภทต่างที่วางจำหน่ายในตลาดหนังสือทั่วไป อาทิ หนังสือนิตยสาร หนังสือแฟชั่น หนังสือเฉพาะกลุ่มผู้สนใจ ก็พบว่าเป็นหนังสือที่มุ่งเน้นการนำเสนอรูปภาพ และการออกแบบให้ดูสวยงามมากกว่าการนำเสนอเนื้อหาที่ลึกซึ้ง หนังสือเหล่านี้ก็สะท้อนถึงวัฒนธรรมการดู การเล่าความและการพูด เช่นเดียวกันกับสื่อโทรทัศน์

วัฒนธรรมการอ่านของประเทศญี่ปุ่น

จากข้อเขียนของ **Anna Hawkins** ได้นำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการอ่านหนังสือของประชากรญี่ปุ่น ว่าคนญี่ปุ่นทุกเพศทุกวัยนิยมอ่านหนังสือการ์ตูนด้วยกันทั้งสิ้น หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นผลิตจากกระดาษเนื้อดี เนียนนุ่ม และถนอมสายตาผู้อ่าน ผลิตจากเครื่องพิมพ์เทคโนโลยีสูง เมื่ออ่านหนังสือการ์ตูนของญี่ปุ่นเสร็จแล้วจะไม่มีคราบหมึกติดที่นิ้วของผู้อ่าน

การ์ตูนในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า “มังงะ” มีความหมายว่า ภาพที่ไม่แน่นอน ประเทศญี่ปุ่นมีการเขียนภาพมังงะมานานแล้วแต่สมัยโบราณเน้นที่ลายเส้นและศิลปะมากกว่าการเล่าเนื้อหาแบบการ์ตูน ต่อมาสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นจึงเริ่มผลิตหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอย่างแพร่หลาย

ปัจจุบันมังงะในญี่ปุ่นมียอดการจำหน่ายที่สูงมาก บริษัท **Shonen Jump** ซึ่งเป็นบริษัทมังงะที่ใหญ่ที่สุด มียอดจำหน่ายสัปดาห์ละ 3 ล้านเล่ม เทียบเท่ากับยอดขายการ์ตูนของ **Marvel Comics** ในสหรัฐอเมริกาทั้งเดือน และในแต่ละปีญี่ปุ่นได้รับรายได้จากการจำหน่ายการ์ตูนกว่า 5 แสนล้านเยน

ประชากรญี่ปุ่นนิยมอ่านการ์ตูนในทุกเพศทุกวัย สามารถเห็นคนญี่ปุ่นนั่งอ่านการ์ตูนตามสถานีรถไฟ รถเมล์ ในที่สาธารณะทั่วไปโดยไม่มีใครดูถูกว่าอ่านหนังสือการ์ตูนที่ไร้สาระ การอ่านการ์ตูนมังงะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้คนญี่ปุ่นมีแรงบันดาลใจและมีจินตนาการ จนสามารถนำพาประเทศไปสู่ความก้าวหน้าได้ เชื่อกันว่าพัฒนาการทางเศรษฐกิจ ทางเทคโนโลยี และการกีฬา มีรากฐานมาจากมังงะ

ในประเทศไทยการอ่านหนังสือการ์ตูนอยู่ในประชากรกลุ่มเด็กมากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ และการ์ตูนที่เยาวชนไทยอ่านก็เป็นที่การ์ตูนที่ไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาทางความคิด ตัวชีวิตที่ดีคือ การพิมพ์ของสำนักพิมพ์ในไทยนั้น จะพิมพ์แต่การ์ตูนเบาสมองตามความนิยมของผู้อ่าน การ์ตูนที่มีเนื้อหาเชิงจริยธรรมที่ดี เช่น กลยุทธ์ซุนวู (ของประเทศจีน) ไม่ได้พิมพ์จำหน่ายเลย จึงอนุมานได้ว่าหนังสือการ์ตูนที่จำหน่ายในไทยเสริมสร้างวัฒนธรรมการดู มากกว่าการสอนให้คิด

การส่งเสริมนักเขียนในประเทศไทย

เป็นความจริงที่ว่าวัฒนธรรมการอ่านสร้างนักเขียน ในประเทศไทยมีจำนวนนักเขียนน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว พิน พัฒนา ได้เขียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรางวัล “ช่อกระเจต” ซึ่งเป็นรางวัลสำหรับนักเขียนหน้าใหม่ของไทย ช่อกระเจตเป็นนิตยสารด้านวรรณกรรม เกิดขึ้นเมื่อหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม ปีพ.ศ.2519 โดย นายสุข สูงสว่าง เจ้าของร้านหนังสือดวงกมล กับนักเขียนที่ชื่อว่า นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี (เจ้าของนามปากกา สิงห์สนามหลวง) ร่วมกันทำหนังสือวรรณกรรมในนาม “โลกหนังสือ” ต่อมากลายเป็น “ช่อกระเจต” ภายในหนังสือช่อกระเจตมีเรื่องสั้นประมาณ 15 เรื่อง และคัดเรื่องที่ดีเด่นประมาณ 5 เรื่อง ประดับรางวัล

ข้อการะเกด ก่อให้เกิดนักเขียนหน้าใหม่ในขณะนั้นหลายคน เช่น วิมล ไทรนันทน์ , มาลา คำจันทร์ , จำลอง พิงชลจิตร เป็นต้น แต่การพิมพ์หนังสือข้อการะเกดจำหน่ายนั้นมีปัญหาอุปสรรคทางธุรกิจมาก จนเป็นเหตุให้ต้องหยุดพิมพ์หลายครั้ง การปิดตัวของหนังสือข้อการะเกดสะท้อนให้เห็นถึงระดับการอ่านหนังสือของคนไทยได้ สุชาติ สวัสดิ์ศรี กล่าวไว้ว่า คนไทยบรรจววรรณกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกระดับชั้น แต่ไม่ได้ทำให้คนไทยชอบอ่านวรรณกรรมดังนี้อ่านาจวรรณกรรมมีจริงหรือไม่

ในปัจจุบันมีการมอบรางวัลนักเขียนรางวัล “ซีไรท์” เป็นประจำทุกปี ด้วยการส่งเสริมทางการตลาดและโฆษณาของรางวัลนี้ ช่วยให้มีผู้สนใจอ่านวรรณกรรมรางวัลซีไรท์มากขึ้น แต่ทั้งนี้ยอดจำหน่ายหนังสือรางวัลซีไรท์ก็ไม่ได้สูงกว่าหนังสืออ่านเล่นที่เขียนโดยดารา หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งไม่ได้มีการนำเสนอในเนื้อหาที่ช่วยพัฒนาความคิดมากเท่าใดนัก และจากการลองสอบถามผู้คนโดยทั่วไปถึงนักเขียนที่ได้รับรางวัลซีไรท์คนล่าสุดประจำปี 2551 คือ วัชระ สัจจะสารสิน ผู้เขียนหนังสือเรื่อง “เราหลงลืมอะไรบางอย่าง” ก็พบว่าไม่มีคนรู้จักเลย แสดงให้เห็นถึงความสนใจในหนังสือวรรณกรรมของคนไทยว่ามีอยู่น้อยมาก

เหตุผลนี้อาจจะเป็นคำตอบว่าหนังสือที่มีสาระในตลาดหนังสือไทยจึงจำหน่ายได้น้อย หนังสือที่ติดตลาดมักเป็นหนังสือประเภทบันเทิง แฟชั่น คอมพิวเตอร์ การบริหาร เป็นส่วนมาก นักเขียนของไทยจึงมักเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จในอาชีพด้านใดด้านหนึ่งมากกว่าจะเป็นนักเขียนที่เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ หนังสือในตลาดจึงใช้ภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียนที่สละสลวยในแบบวรรณกรรม จากการสำรวจจำนวนหนังสือออกใหม่ของไทยมีประมาณ 900 ปกต่อปี ขณะที่อังกฤษมีจำนวน 104,000 ปกต่อปี และเยอรมันมีจำนวน 78,000 ปกต่อปี ก็แสดงถึงความแตกต่างได้อย่างชัดเจนถึงการเติบโตของตลาดหนังสือไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

การผลักดันการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ

ในปี พ.ศ.2550 มีการผลักดันให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยนางริสรวล อร่ามเจริญ นายกสสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ร่วมกับ 32 องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ยื่นจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ มีสาระสำคัญคือ การสร้างวัฒนธรรมการอ่านหนังสือ โดยตราเป็นกฎหมายเรื่องการรักการอ่านเช่นเดียวกับประเทศเกาหลี เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรักการอ่านหนังสือ และรู้จักเลือกหนังสือที่มีคุณภาพ พร้อมกับมีทักษะในการอ่านและสรุปใจความและเนื้อหาได้

เป็นที่สรุปได้ว่า การอ่านหนังสือ ช่วยสร้างและพัฒนาให้คนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และมีความคุ้นเคยกับความลึกซึ้งของอรรถรสทางภาษา การสนับสนุนให้คนได้อ่านหนังสือจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาชาติ คนไทยคุ้นเคยกับการฟัง การดู จึงคุ้นเคยกับการใช้อารมณ์ในการตัดสินใจปัญหาใหญ่ ๆ ของชีวิต และของสังคม และไม่คุ้นเคยกับการคิดวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยของ

ปัญหานั้น ๆ ตัวอย่างที่น่าสนใจประการหนึ่งก็คือ การต่อต้านการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ที่ตกเป็นข่าวอยู่ในขณะนี้ เชื่อได้ว่าผู้ต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญจำนวนมากยังไม่ได้อ่าน รัฐธรรมนูญปี 2550 ทั้งฉบับอย่างพิถีพิถะระหัด แต่การต่อต้านนั้นได้รับอิทธิพลมาจากการฟังการ วิเคราะห์จากหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ หรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่นจึงไม่สามารถนับได้ว่า เกิดแนวคิดมาจากกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง ดังนั้น หากสามารถปรับเปลี่ยนให้คนไทยมี ความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมการอ่านได้อย่างแท้จริง ก็เชื่อแน่ว่า คนไทยจะมีวิจารณญาณที่สุขุม ลึกซึ้ง มากขึ้น และจะส่งผลที่สร้างสรรค์ต่อวิธีแก้ปัญหาสังคมได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

บรรณานุกรม

- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2550 , มิถุนายน). “วัฒนธรรม,” มติชนรายสัปดาห์. (5)1 : 15-17.
- วันชัย ตัน. (2551). วัฒนธรรมการอ่าน (ออนไลน์). แหล่งที่มา Gogoknow.ort/blog/kati 1789/tag/. วันที่สืบค้น 10 มิถุนายน 2551.
- วันชัย ตัน. (2551). วัฒนธรรมการอ่าน (ออนไลน์). แหล่งที่มา www.sarakadee.com/blog/oneton/?p=65. วันที่สืบค้น 10 มิถุนายน 2551.
- พิณ วัฒนา. (2551). ข้อกระทัดรัดกลับมาแล้ว (ออนไลน์). แหล่งที่มา Thetaforce.exteen.com. วันที่สืบค้น 10 มิถุนายน 2551.
- Hawkin , Anna. การ์ตูนญี่ปุ่นต่อเยาวชนไทย (ออนไลน์). แหล่งที่มา www.prachatai.com. วันที่สืบค้น 15 พฤษภาคม 2551.

